

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 123/18

KLAGER: Berit Reiss-Andersen
PUBLIKASJON: Kapital nr. 9 og nr.17
PUBLISERINGSDATO: 11.05.2018, 04.10.2018
STOFFOMRÅDE: Justis/rettssak/næringsliv
SJANGER: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Saklighet og omtanke, samtidig imøtegåelse, bildebruk
REGISTRERT: 30.05.2018 (04.10.2018)
BEHANDLET I PFU: 27.11.2018
BEHANDLINGSTID: 177 dager (53 dager)
KLAGEGRUPPE: Næringsdrivende
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: To publiseringer er klagd inn med fire måneders mellomrom. Klagene behandles under ett.

SAMMENDRAG:

Kapitals forside fredag 11. mai 2018 inneholdt blant annet følgende henvisningstekst:

«Christian Ringnes med millionsøksmål mot advokatfelleskapet til Nobel-leder Berit Reiss-Andersen»

Overskriften i selve artikkelen var:

«Stakk fra uopsigelig kontrakt - Nobelkomiteens leder saksøkes»¹

I publiseringen var Reiss-Andersen avbildet som leder for Nobelkomiteen. I bildeteksten sto:

«Krangler på privaten: Berit Reiss-Andersen trekkes for retten i september og kreves for erstatning. Her fra da hun som leder av Nobelkomiteen talte i Rådhuset i anledning utdeling av Nobels Fredspris 2017.»

Artikkelens ingress var:

«Lederen for en av verdens fremste institusjoner til fremme for fred i verden, Berit Reiss-Andersen i Nobelkomiteen, har havnet i en privat millionkrangel og trekkes nå for retten - etter å ha avvist oppmøte i Forlikrådet og rettsmegling.»

¹ Samme overskrift og bilde ble benyttet i utgavens innholdsfortegnelse, sekr. anm.

I brødteksten sto følgende under mellomtittelen «Flyttet og slettet selskapet»:

«I september 2016 ble det kjent at de profilerte forsvarerne Berit Reiss-Andersen og Petar Sekulic gikk fra Advokatfellesskapet Reiss-Andersen & Co til DLA Piper. DLA Piper satser i markedet for såkalte Økokrim-saker og etablerte et eget 'Økokrim-team' [...]. Noen måneder senere ble resten av advokatfellesskapet lagt ned. De flyttet ut av lokalene i Øvre Slottsgate 11 ved utgangen av 2016. Problemet var at selskapet R-A Kontordrift – som drev advokatkontoret og hadde Reiss-Andersen som medeier og registrert styreleder i fjor – hadde signert en uoppsigelig leiekontrakt som varte helt til 30. september 2022. [...] Kapital er kjent med at de saksøktes argument for ikke å gjøre opp regningen er at selskapet som var leietager, er avvirket. R-A Kontordrift ble slettet fra foretaksregisteret i fjor.

– Leierselskapet ble slettet før det hadde gjort opp sine forpliktelser til Øvre Slottsgate 11, og derfor saksøkes de tidligere eierne og styremedlemmene, sier [utleiers advokat].»

Det sto så at Reiss-Andersen og Sekulic ble trukket for retten i kraft av å være medeiere og henholdsvis styreleder og styremedlem i R-A Kontordrift. Andre saksøkte ble også navngitt.

Under mellomtittelen «Ordknappe advokater» sto:

«Øvre Slottsgate 11 tok ut forliksklage i mai 2017. Saken var berammet til muntlige forhandlinger i Forlikrådet den 13. desember 2017. I stedet for å møte i Forlikrådet begjærte de saksøkte den 9. desember 2017 saken innstilt etter tvisteloven § 6-11 fjerde ledd annet punktum. Den tas ikke særlig hyppig i bruk, men fastsetter at hver av partene kan kreve at saken blir innstilt dersom det tar mer enn tre måneder fra en forliksklage kommer inn til Forlikrådet, til det berammes muntlige forhandlinger. Forlikrådet var dermed pliktig til å innstille saken.»

De saksøktes advokat var sitert slik:

«De saksøkte mener det hverken er faktisk eller rettslig grunnlag for det kravet som er fremmet, noe som også er bakgrunnen for at det ikke er ansett hensiktsmessig å gjennomføre rettsmegling. De saksøkte unnlot ikke å møte i Forlikrådet. Behandlingen for Forlikrådet ble innstilt fordi saken ikke var avsluttet innen tre måneder etter at forliksklagen ble forkynt. Ut over det ønsker ikke de saksøkte å kommentere saken, siden den står for retten [.].»

Under mellomtittelen «Prestisjetunge verv» sto:

«Dette er imidlertid ikke første gang Nobelkomiteens leder har havnet i offentlige kontroverser. Reiss-Andersen er tidligere kjent som statssekretær for [...] justisminister Anne Holt [...], en stilling hun sluttet i etter at Gerd-Liv Valla overtok ministerposten i 1997. I anledning den mye omtalte krangelen mellom [...] Valla og [...] Ingun Yssen i 2007, kom det frem at Reiss-Andersen sluttet som statssekretær på grunn av samarbeidsproblemer med Valla, og både Reiss-Andersen og Anne Holt gikk ut med [...] støtte til Yssen. [...]. Valla [...] mente at det var andre årsaker enn hennes lederstil som utløste saken, og anklaget personer i [Ap] og LO for å stå bak en sammensvergelse [...]. Etter at et uavhengig granskningsutvalg nedsatt av LO hadde konkludert med at Valla hadde trakassert Yssen, valgte Valla å trekke seg i 2007. Som partner i DLA Piper jobber Reiss-Andersen først og fremst med [...] økonomisk kriminalitet. Ved siden av dette har hun ledet Den norske Nobelkomité siden [...] 2017.»

Under mellomtittelen «Kameraderi og rolleblanding» sto:

«Reiss-Andersen har også tidligere vært leder for Den Norske Advokatforening, men mistet noe av glansen etter avsløringer om inhabilitet og kameraderi i foreningen. I en rekke artikler satte Kapital søkelyset på hvordan advokater ble forskjellsbehandlet i sitt eget disiplinærsystem. I 2012 omtalte vi blant annet at advokat Morten Furuholmen, som jobbet tett på Reiss-Andersen som medforsvarer i en rekke saker, og som ble dømt for medvirkning til grovt heleri av fem millioner kroner for David Toska, fikk beholde advokatbevillingen, til tross for at han i Høyesterett ble dømt for forsettlig medvirkning til grovt heleri. Reiss-Andersen var oppført som Furuholmens vitne da helerisaken mot ham kom opp for tingretten, og da han ble frifunnet der, sendte hun ham en blomsterbukett på vegne av Advokatforeningen. I forbindelse med at Furuholmen senere gikk på knusende nederlag i både lagmannsretten og Høyesterett, og ble idømt betinget fengselsstraff, 'belønnet' hun ham med forsvarsskriv i form av leserinnlegg i både *Dagens Næringsliv* og *Advokatbladet*. Kapital har også tidligere (Kap. 5/12) avslørt at Berit Reiss-Andersen i kraft av å være Advokatforeningens leder, røpet manglende uavhengighet mellom advokatenes ulike tilsynsorganer, som det for rettssikkerhetens skyld er viktig at er uavhengige av hverandre. Det skjedde etter at Advokatforeningens daværende mektige leder ved en feiltagelse la igjen en beskjed på Kapitals telefonsvarer. Beskjeden var ment for daværende leder av Tilsynsrådet, Christian Bruusgaard, og røpet at de to presumptivt uavhengige organene koordinerte sine mediestrategier. Etter at Kapital hadde sendt lederen av Tilsynsrådet en rekke spørsmål i en sak som tilfeldigvis omhandlet klienten til Reiss-Andersen, lot Bruusgaard henne få kommentere hva Tilsynsrådet skulle mene offentlig om vedtaket i saken som gjaldt hennes klient. Både Advokatforeningen og Tilsynsrådet har tidligere tilbakevist overfor Kapital at det foreligger forskjellsbehandling av advokater, og avvist at kulturen i Advokatforeningen er preget av kameraderi.»

Millionsøksmålet mot advokatfelleskapet ble behandlet i retten høsten 2018, og Kapital fulgte opp med omtale av tingrettens dom i en nettartikkel publisert torsdag 4. oktober 2018. Overskriften var «Ringnes anker til lagmannsretten». Inngressen lød slik:

«Berit Reiss-Andersen og fire av hennes tidligere advokatkolleger vant første runde i millionkrangelen med Christian Ringnes, men eiendomsmilliardæren varsler omkamp og mener at det har foregått ulovligheter.
– Vi føler oss skikkelig ført bak lyset, sier Ringnes.»

I publiseringen var Reiss-Andersen avbildet som leder for Nobelkomiteen. I brødteksten kunne en lese at Reiss-Andersen «for mange er mest kjent som leder av Nobelkomiteen og tidligere leder av Advokatforeningen».

Innledningsvis i brødteksten sto:

«Dommeren i Asker og Bærum tingrett er enig med milliardær Christian Ringnes i at selskapet R-A Kontordrifts avviklingsstyre, hvor styreleder var Berit Reiss-Andersen, kan bebreides for å ha gitt uriktig informasjon i regnskapet og til revisor. Tingretten konkluderer likevel med at Reiss-Andersen og fire av hennes tidligere kolleger i Advokatfelleskapet Reiss-Andersen & Co ikke er pliktige til å punge ut millionbeløp i erstatning til Ringnes.»

Christian Ringnes var sitert flere steder i publiseringen:

«– Vi kommer til å anke. Vi mener det motparten har gjort er så klanderverdig at vi vil ha saken prøvet i en høyere rettsinstans, sier Ringnes til Kapital. Han mener at det har foregått ulovligheter, og tilføyer:

– Vi vil gå videre med saken fordi vi mener det er uhørt at vår leietager i Øvre Slottsgate 11, R-A Kontordrift, ble ulovlig avviklet. [...] Ringnes varsler altså omkamp, og påpeker det han mener er ulovligheter i forbindelse med selskapsavviklingen.

– Retten bebreider, riktig nok, avviklingstyret ved Berit Reiss-Andersen for å ha gitt direkte uriktig skriftlig informasjon til revisor om at det ikke fantes rettstvister eller krav mot R-A Kontordrift, hvilket måtte til for å få R-A Kontordrift avviklet. Hadde advokatene ved Berit Reiss-Andersen i stedet begjært oppbud i R-A Kontordrift, som de etter loven var pliktige til, ville vi fått plass i bostyret og kunne forfulgt våre krav mot advokatene derfra, sier Ringnes. Han tilføyer:

– Slik det nå ble, fordunstet leietageren R-A Kontordrift i løse luften etter urettmessig avvikling, og vi ble stående uten noen direkte motpart. Dommeren tilla ikke dette vekt fordi han mente det ikke hadde praktisk betydning i forhold til å kunne forfølge vårt rettmessige krav, hvilket vi mener er helt galt. Derfor, og fordi vi føler oss skikkelig ført bak lyset av advokatene hva gjelder solidaransvaret, vil vi gå videre i saken.»

Kapital gjorde rede for bakgrunnen for søksmålet også i denne publiseringen. Videre uttalte de saksøkte advokat, under mellomtittelen «**Tilbakeviser kritikken**», at hans klienter ikke ønsket å uttale seg om dommen før det foreligger en rettskraftig avgjørelse. I tillegg var han sitert slik:

“Vi har ingen kommentarer til dommen, men konstaterer at resultatet er korrekt og som forventet [...] De saksøkte forstod det slik at Øvre Slottsgate 11 AS ønsket en styrt avvikling, siden de gjentatte ganger ble spurt om de ønsket at R-A Kontordrift AS begjærte oppbud fremfor å avvikle, uten at det kom noe ønske om oppbud. Det var også fornuftig, siden en bobehandling ville ledet til at det ikke var midler igjen i boet. Ved den styrte avviklingen ble det derimot et likvidasjonsutbytte på ca. kr 85.000, som i sin helhet ble overført til Øvre Slottsgate 11 AS. De saksøkte har dermed sørget for at motpartens tap ble mindre enn det ellers ville vært, noe man også anså som årsaken til at de aldri krevde at det ble begjært oppbud. De saksøkte har ikke påført Øvre Slottsgate 11 AS noe tap ved den styrte avviklingen, men tvert om sørget for at alle midler i boet tilfalt dem. En eventuell bobehandling ville naturligvis ikke brakt midler inn i boet, siden boets vurderinger ville vært sammenfallende med de tingretten nå har foretatt og hvor dommen utvetydig slår fast det åpenbare, at Øvre Slottsgate 11 AS ikke har noe krav mot de saksøkte [...]»

Etter advokatens sitat, helt nederst i brødteksten sto følgende:

«Dommeren har ikke vært enig i anførselen til advokatene om at det var gitt noen form for samtykke. I dommen fremkommer det:

‘De saksøkte kan heller ikke bli hørt med at de trodde utleier samtykket til at selskapet kunne avvikles. Noe samtykke har hverken blitt gitt skriftlig eller muntlig. Avviklingsstyret skulle således begjært oppbud i og med at selskapet ikke var i stand til å gjøre opp forpliktelsene overfor utleier.’»

Klager er Berit Reiss-Andersen, som mener at Kapitals publisering 11. mai 2018 var i strid med Vær Varsom-plakatens punkt 4.1, 4.3, 4.10 og 4.14.

Klager gjør kort rede for rettstvisten som var bakgrunnen for Kapitals omtale, men anfører videre at artikkelen i begrenset grad handlet om rettstvisten. Hun oppfatter at hovedpoenget var å gi negativ omtale av henne personlig, og at retorikken i ingressen koblet hennes rolle i Nobelkomiteen til millionkrangelen for å indikere at hun ikke er en verdig leder. Klager ser ingen saklig grunn til å koble rettstvisten til hennes verv i Nobelkomiteen, eller til Advokatfirmaet DLA Piper. Hun fremholder at rettstvisten handlet om at hun som aksjonær i et selskap var saksøkt sammen med andre aksjonærer.

Klager mener at tittelen «Stakk fra uoppsigelig kontrakt – Nobelkomiteens leder saksøkes» urettmessig ga inntrykk av at hun hadde stukket av fra en regning. Klager anfører at man ikke kan beskyldes for å stikke fra noe når to parter er uenige, og saken skal avgjøres i retten.

Klager mener at den innledende omtalen var en åpning for å kunne kritisere henne for andre saker der Kapital hadde gitt henne negativ omtale tidligere, deriblant hennes rolle i Valla-saken samt anklager om kameraderi og innblanding i arbeidet til Advokatforeningens tilsynsråd. Under mellomtittelen «Prestisjetunge verv» gjøres det i klagers øyne en usaklig kobling mellom omtale av rettstvisten og omtale av andre offentlige kontroverser. Videre imøtegår klager påstander om kameraderi og rolleblanding «for å understreke at disse gamle sakene» ikke har en «saklig sammenheng» med den aktuelle rettstvisten (se detaljer i klagers imøtegåelse i klagedokument s. 2-3, sekr. anm.)

Angående adgangen til samtidig imøtegåelse oppgir klager at hennes advokat utelukkende fikk forespørsel om å kommentere rettstvisten, ikke artikkelens øvrige «kritiske formuleringer» om hennes «virke gjennom flere år». Endelig skriver klager:

«Det samlede inntrykket som Kapital har ment å gi, er åpenbart at jeg stadig kommer i trøbbel og ikke er til å stole på. Det kan noen ganger være legitimt å skrive slikt, men det må i tilfelle skje på et faktisk grunnlag som er korrekt, har en saklig sammenheng med nyhetsartikkelen og hvor den som blir utsatt for beskyldningen får anledning til samtidig imøtegåelse.»

Kapital avviser at redaksjonen har brutt god presseskikk, og anfører at alt det publiserte er riktig, at sakskomplekset er offentlig, at det fantes aktverdige grunner til å omtale forholdet, samt at klager ikke har benyttet seg av anledningen til samtidig imøtegåelse, besvart henvendelser eller ønsket å bidra til minnelig løsning.

Kapital viser til vedlagt kontrakt der det fremgår at R-A Kontordrift AS i 2015 inngikk en leiekontrakt som ikke kunne sies opp i leietiden. Videre viser Kapital til at klager var knyttet til R-A Kontordrift gjennom nettadresse, e-postadresse, tlfnr og selskapsnavn, og gjennom å være medeier samt leder for avviklingsstyret og styreleder under avviklingen (se tilsvarets vedlegg 1-4, sekr. anm.). At klager hadde en sentral rolle samt var personlig saksøkt, gjorde det naturlig og journalistisk riktig å vinkle omtalen på henne, mener redaksjonen.

Med ovennevnte leiekontrakt som utgangspunkt anfører Kapital at det utvilsomt ble begått et kontraktsbrudd, og at klager og de andre eierne i R-A Kontordrift i realiteten etterlot seg en ubetalt regning på over fem millioner kroner. I den forbindelse skriver Kapital:

«At den ansvarlige for kontraktsbruddet [...] som var styreleder i R-A Kontordrift fra slutten av august 2016, i tillegg er partner i et anerkjent advokatselskap som DLA Piper, også har

vært leder av Advokatforeningen, og nå sitter som leder av Nobelkomiteen, er så spesielt at det vel snarere ville ha vært en presseetisk unnlåtelsessynd å ikke omtale det.»

Redaksjonen fremholder at klager nyter stor tillit som leder for Nobelkomiteen og skriver:

«Av denne grunn er det også relevant for offentligheten å få innsyn i hvordan en offentlig valgt tillitsperson som Reiss-Andersen skjøtter sin øvrige virksomhet. Det har direkte sammenheng med hvordan offentligheten opplever henne som leder og tillitsperson. Derfor er det heller ikke usaklig å omtale den offentlige tvisten som lederen av Nobelkomiteen har havnet i [...]. I en slik setting er det snarere høyst relevant å omtale Reiss-Andersen som 'leder for en av verdens fremste institusjoner for fred i verden'. Det er ikke tendensiøst. Det er faktisk riktig. Det kan ikke være et presseetisk regelbrudd å omtale dette i artikkelens ingress sammen med at hun har havnet i en privat millionkrangel og nå trekkes for retten [...]. I realiteten kan det oppleves som vanskeligere, for ikke å si avskrekkende, å ta til motmæle eller gå til søksmål mot en offentlig person med så mye mediemakt som Reiss-Andersen. Derfor er det ekstra viktig at pressen omtaler hennes maktutøvelse, spesielt når den er omstridt, enten den skjer i regi av Nobelkomiteen eller R-A Kontordrift.»

Redaksjonen mener at offentlige personer, som klager, må tåle at private eller forretningsmessige forhold blir omtalt, selv når forholdene ikke har noe direkte med deres stillinger eller verv å gjøre. Kapital gir eksempler på at andre offentlige personer tituleres i henhold til det de er mest kjent for, selv om medieomtalen for øvrig angår deres «private» affærer (se tilsvar s. 4, sekr. anm). På samme måte mener Kapital at det var naturlig å omtale klager som leder av Nobelkomiteen fordi det er det leserne kjenner henne som. Videre mener avisen at klager trekker sin tolkning av ingressen for langt. Kapital skriver:

«Hadde vi ment at Reiss-Andersen 'ikke hadde vært verdig til å lede komiteen', hadde vi skrevet det, men det har vi altså ikke gjort.»

Kapital avviser at hovedpoenget med artikkelen var å gi en negativ omtale av klager personlig. Redaksjonen gjør i den forbindelse rede for hvordan redaksjonen kom over rettstvisten. Klagers påstand om at artikkelen bare i begrenset grad omhandlet rettstvisten, er også noe redaksjonen bestrider. Kapital skriver:

«Både overskrifter, ingress, uthevede sitater, alle bilder og alle billedtekster, samt hoveddelen av brødteksten, omhandler nettopp den rettslige tvisten. Et uthevet sitat er viet Reiss-Andersens advokat, mens det andre uthevede sitatet er fra motparten slik at det blir ord mot ord [...] Der tidligere forhold er nevnt, er dette for å gi [...] bakgrunnsinformasjon som er aktuelt og relevant i forbindelse med den pågående krangelen. Det er av betydning, når Reiss-Andersen på ny havner i en offentlig krangel, at det ikke er første gang. At Reiss-Andersen har ligget i krangel med [...] Gerd Liv Valla er ingen ny sterk beskyldning mot henne, men referat av fakta. Dette var allerede offentlig kjent [...] Avsnittet om Valla-saken er likevel skrevet med en avsluttende saksopplysning om at et uavhengig granskningsutvalg nedsatt av LO hadde konkludert med at Valla hadde trakassert Yssen, og at Valla valgte å trekke seg i 2007, informasjon som er balansert i favør av Reiss-Andersen og som dermed indikerer at hennes synspunkter 'vant frem' i Valla-saken.»

I publiseringen het det at dette ikke var «første gang at Nobelkomiteens leder [...] havnet i offentlige kontroverser». Heller ikke dette var en ny sterk beskyldning, mener redaksjonen, som skriver:

«Det er god dekning for utsagnet [...] Kapital er enig med Reiss-Andersen i at disse sakene ikke har noen direkte sammenheng [med] dagens rettstvist, på linje med krangelen om

leiekontrakten. Men de har en fellesnevner, og den er at de gir innblikk i Reiss-Andersens opptreden som leder og maktutøver, og da er vi igjen inne på en av pressens kjerneoppgaver om å rette søkelyset på hvordan makten i samfunnet forvaltes.»

Kapital mener klager igjen overdriver og tolker urimelig når hun gir uttrykk for at Kapitals artikkel anklaget henne for kameraderi i forbindelse med Furuholmen-saken.

Når det gjelder redaksjonens forsøk på å innhente kommentarer fra klager, viser Kapital til at journalisten kontaktet både klager og klagers advokat, men at klager ikke svarte på e-post. Redaksjonen legger ved en e-post sendt til klager (Vedlegg 6 til tilsvar, sekr. anm.) der det fremgår at journalisten også har forsøkt å ringe. Kapital skriver:

«Av denne eposten fremgår det bl.a. at [journalist] spurte Reiss-Andersen og hennes advokat, Sigurd Holter Torp hos advokatfirmaet Schjødt, om de ønsket å komme med noen kommentarer til Kapital. Det ble gitt eksempler på spørsmål, samtidig som det ble indikert at det da var snakk om flere spørsmål (dette var bare noen eksempler) [...] De saksøkte fikk flere dager på å komme i dialog med Kapital [...], men Reiss-Andersens advokat valgte samme dag å besvare eposten hvor han gir tydelig uttrykk for at de saksøkte ikke ønsker å gi noen kommentarer fordi saken skal opp for retten [...] Denne samtidige imøtegåelsen ble i sin helhet satt på trykk. Hadde Reiss-Andersen & co. ønsket å kommentere noe mer, hadde vi mer enn gjerne tatt det med. Kapital henvendte seg en rekke ganger ene og alene for å få en dialog med de saksøkte og tilby dem deres samtidige imøtegåelse. Når vi ikke fikk det, og deres advokat så tydelig gav uttrykk for at de ikke ønsket å kommentere noe mer, valgte vi i stedet å ta med tidligere utsagn i saken som gikk klart i Reiss-Andersens favør.»

Redaksjonen mener også at klager fikk «punchline» i artikkelen med:

«Både Advokatforeningen og Tilsynsrådet har tidligere tilbakevist overfor Kapital at det foreligger forskjellsbehandling av advokater, og avvist at kulturen i Advokatforeningen er preget av kameraderi».

Videre forsvarer Kapital formuleringen om at klager «stakk fra» kontrakten:

«[D]et er det hun i realiteten har gjort. Eller som Kapitals kilder uttalte det: 'hun stakk fra regningen'. Dette er et sant utsagn, og dagligdags tale for ikke å betale en regning som 'ligger på bordet'. [...] Betegnelsen 'stakk av fra regningen' er imidlertid ekstra treffende fordi Reiss-Andersen & co[...] også gikk til det ekstraordinære skritt å oppløse det kontraktsbundne selskapet R-A Kontordrift – uten å gjøre opp selskapets skriftlige husleieavtale og dermed forpliktelser på mange millioner kroner. At lederen for Nobelkomiteen går i bresjen for en slik freidig manøver i sitt virke som advokat [...], er oppsiktsvekkende og absolutt en sak for offentligheten. Det er all grunn til å stille spørsmål ved om det er i tråd med god forretningsskikk å oppløse et selskap med den konsekvens at man 'slipper' å innfri en skriftlig forpliktelse på mange millioner kroner. Og det er blant annet det retten nå skal ta stilling til. Dessuten er det grunn til å stille spørsmål ved om Reiss-Andersen som leder av avviklingsstyret for R-A Kontordrift, kan ha gjort seg skyldig i brudd på aksjeloven i forbindelse med selve avviklingen. [...] For øvrig underbygges utsagnet 'stakk av fra regningen' ytterligere av at Reiss-Andersen & co. ikke ønsket å møte opp i Forlikrådet da kontraktsmotparten søkte å løse tvisten der, og at de avviste rettsmegling og ikke har ønsket å inngå en minnelig løsning med utleier.»

Angående bildebruken i publiseringen skriver redaksjonen:

«[H]er foreligger det et offentlig søksmål mot Berit Reiss-Andersen som kan ha betydning for offentlighetens og Stortingets oppfatning av henne som leder av Nobelkomiteen, og da mener vi det er høyst relevant å bruke bilde av Reiss-Andersen i forbindelse med arbeidet for komiteen. Bildet er tatt i en offentlig sammenheng med mange titalls fotografer til stede, det er hentet fra et offentlig tilgjengelig bildedarkiv (NTB Scanpix), hvor tilnærmet alle bilder av Reiss-Andersen siden 2012 er tatt i Nobel-sammenheng [...]. Vi har brukt et fint bilde av Reiss-Andersen, i pent, nøytralt antrekk, som på ingen måte stiller henne i et dårlig lys. Det er denne settingen leserne kjenner henne fra og som hun i all hovedsak har profilert seg gjennom de seks siste årene. Det er derfor høyst naturlig, og presseetisk relevant, å bruke bildet fra denne sammenhengen.»

Redaksjonen oppgir at klager heller ikke har svart når redaksjonen har tatt kontakt i forbindelse med PFU-klagen for å diskutere en minnelig ordning.

Klager ønsket å komme med kommentarer til Kapitals tilsvare og gjør gjeldende at det sentrale spørsmålet er om rettstvisten er av en slik karakter at den ga grunnlag for bred negativ omtale av henne personlig. Klager fastholder at Kapitals omtale var usaklig og tendensiøs og mener at tilsvaret er tilsvarende tendensiøst. Etter hva klager kan se, legger Kapital til grunn, før domstolen har konkludert, at klager begikk en ulovlig handling og ikke gjorde opp sine forpliktelser. Klager mener at Kapital har utvist ukritisk kildebruk og belagt sine påstander «med å fremlegge et prosesskrift fra den ene part i saken.»

Videre anfører klager at den omtalte leieavtalen ble inngått mellom to selskaper, og at hun som sådan ikke har inngått en avtale. Klager skriver:

«I vår markedsføring av advokatvirksomheten hadde jeg en fremskutt posisjon, men rettslig sett hadde jeg samme eierandel som de øvrige deltakere i selskapet [...] Jeg har aldri sittet i et ordinært styre i R-A Kontordrift, men påtok meg å lede avviklingsstyret etter at selskapets generalforsamling i oktober 2016 besluttet å oppløse selskapet fordi det ikke var grunnlag for videre drift. Det var også min oppgave i henhold til aksjeloven å påse at selskapet oppfylte sine forpliktelser [...] så langt det lot seg gjøre med selskapets midler. [...] Den inngåtte leieavtalen er inngått mellom to profesjonelle parter som begge er vel kjent med at aksjeselskaper hefter med selskapets midler og ikke med deltakernes personlige midler.»

Klager reagerer på at Kapital i tilsvaret skriver at rettssaken i realiteten dreier seg om «hvorvidt advokater kan organisere virksomheten sin slik at de eventuelt kan komme unna et avtalebrudd uten å få personlig ansvar for det». Klager skriver:

«Denne siterte uttalelsen kan på ingen måte gi saklig grunn for en kritisk og helt urimelig negativ omtale av meg personlig. Det er oppsiktsvekkende at Kapital i fullt alvor hevder at det er en uting at selskaper har deltakere uten personlig ansvar. Dette må selvsagt bladet gjerne mene, selv om det er spesielt. Men det fremkommer ikke i artikkelen at dette er begrunnelsen for omtalen av meg. Artikkelen har ikke et prinsipielt fokus, kun et personlig fokus. Jeg fastholder at artikkelen klart etterlater det inntrykk at jeg ikke gjør opp regningene mine, samt at dette er en grovt usaklig påstand på bakgrunn av de faktiske forhold.»

Om adgangen til samtidig imøtegåelse skriver klager:

«Kapital sendte en epost til vår advokat med spørsmål om han kunne forklare hva tvisten dreier seg om. [...] Jeg hadde ingen foranledning på bakgrunn av henvendelsen til å gi et

tilsvar utover dette. For at tilsvaretsretten skal oppfylles, må det i spørsmålet ligge en indikasjon om hva omtalen gjelder. At Kapitals omtale til de grader skulle handle om meg, kunne jeg ikke forutse. Det foreligger ingen reell tilsvaretsrett når spørsmålsstillingen ikke varslers en personfokusert negativ omtale.»

Om sin egen rolle i offentligheten skriver klager:

«Offentlige personer må tåle offentlig kritikk, forutsatt at kritikken bygger på et saklighetskriterium. Det er grovt usaklig og unødvendig å benytte et bilde av meg fra Nobelseremonien i denne sammenheng. Kapital bidrar til å undergrave min rolle som leder av Nobelkomiteen i sammenheng som har intet å gjøre med mitt arbeid i komiteen. [...] Kapital har i tilsvaret ikke fremsatt noen rimelig grunn til å omtale hverken Valla saken, Morten Furuholmen eller øvrige saker. Omtalen fremstår utelukkende som svertende og med meget lavt presisjonsnivå.»

Klager er også kritisk til bruken av ordet «krangel» i Kapitals omtale, og hun avviser at hun eller hennes advokat har «kranglet» med noen.

Klager opprettholder alle anførsler i klagen og bekrefter avslutningsvis at hun ikke har svart på Kapitals tilbud om minnelig ordning. Hun beklager at hun ikke oppdaget tidligere at svaret hun skulle sende, ble liggende i utboksen ved et uhell. Klager kan uansett ikke se at det var grunnlag for å komme frem til en minnelig løsning.

Utvidet klagegrunnlag

Klager utvider også klagegrunnlaget, da hun mener at Kapitals nettartikkel om tingrettens dom, som ble publisert 4. oktober 2018, var i strid med VVPs punkt 4.1 og 4.10. Klager legger dommen ved PFU-klagen og skriver:

«Samtlige saksøkte ble frifunnet og Øvre Slottsgate 11 AS ble dømt til å betale fulle omkostninger. Det betyr at saken var fullstendig tapt for Christian Ringnes sitt selskap. Til tross for dette velger Kapital å gi en omtale av saken med en negativ vinkling rettet mot meg og de øvrige saksøkte. Innledningsvis gjentas det flere ganger fra Christian Ringnes sin side at det er begått 'ulovligheter', gitt uriktig informasjon, opptrådt klanderverdig osv. – uten at kapital stiller et eneste kritisk spørsmål. Den angivelige ulovlighet gjelder noe som overhodet ikke har fått noen betydning i saken. Kapital gjengir ukritisk Christian Ringnes sine utsagn som han ikke har fått gjennomslag for i retten og lar det dominere fremstillingen [...]. Bladet gjengir rett nok [...] tilsvaret fra vår advokat. Det hevdes allikevel at kapital har brutt god presseskikk ved ikke å gi en fremstilling av saksforholdet som har dekning i dommen, men lar fremstillingen være sterkt farget av den tapende parts [...] Dette er et brudd på VV Pkt 4.1 både fordi fremstillingen totalt sett er usaklig og fordi man i for stor grad slipper til negativ omtale som sterkt avviker fra rettens vurderinger [...] Artikkelen omtaler forhold som ikke har noen saklig sammenheng med mitt verv i Nobelkomiteen og billedbruken er et brudd på VV pkt. 4.10.»

Kapital ønsket å komme med et tilsvaer til klagers kommentarer.

Innledningsvis avviser redaksjonen at den første innklagede artikkelen utgjorde en «bred negativ omtale» av klager «personlig». Redaksjonen anfører at artikkelen ikke omtaler private eller personlige forhold, men en tvist i tilknytning til hennes advokatvirke. Redaksjonen skriver:

«Artikkelen er utelukkende bygget på verifiserte faktiske hendelser: Reiss-Andersen har i kraft av sin rolle som styreleder i R-A Kontordrift brutt en skriftlig inngått kontrakt som er uoppsigelig frem til 30.09.2022. Det er hverken tendensiøst eller usaklig å omtale dette.»

Videre avviser redaksjonen å ha påstått at klager har begått en ulovlig handling:

² «Derimot har vi indikert at det foreligger et kontraktsbrudd [...] noe vi har faktisk belegg for å hevde og kan føre sannhetsbevis for [...] Som styreleder i Reiss-Andersen Kontordrift var det Reiss-Andersen som var ansvarlig for kontraktsbruddet, og derfor ble spørsmålene først og fremst stilt til henne og hennes advokat, og av den grunn var det også helt naturlig for Kapital å vinkle saken på henne. Men et kontraktsbrudd er ikke det samme som en ulovlig handling [...] Det er tale om et mislighold av en avtale. Det er ikke en straffbar handling. [...] Kapital påpekte bare [...] at kontrakten etter sin ordlyd er brutt. Reiss-Andersen har heller ikke bestridt at det foreligger et kontraktsbrudd [...] Det som er omstridt, er om Reiss-Andersen er *økonomisk* ansvarlig for kontraktsbruddet. Reiss-Andersen er utvilsomt ansvarlig for kontraktsbruddet formelt sett fordi hun var styreleder og leder for avviklingsstyret i sitt eget selskap [...] da kontraktsbruddet inntraff [...] Videre forsøker [klager] å tåkelegge sitt ansvar for R-A Kontordrift ved å henvise til at hun som aksjonær kun hefter for selskapets gjeld med selskapets midler. Men som styreleder er Reiss-Andersen ansvarlig både for selskapets juridiske og økonomiske forpliktelser. [...] I stedet for å konkludere i erstatningsspørsmålet, noe vi ikke har grunnlag for og aldri har påberopt oss, har vi i artikkelen bare henvist til at «Saken skal opp for Asker og Bærum tingrett i september i år».

Redaksjonen legger for øvrig ved en artikkel i Dagens Næringsliv om det samme saksforholdet til sammenligning, og for å vise PFU «at det er journalistiske hensyn som ligger bak dekningen, og ikke alle de motiver Reiss-Andersen forsøker å tillegge Kapital.»

Redaksjonen understreker at den aldri har mottatt noe prosesskrift fra en part i rettstvisten, og påpeker at den første påklagede artikkelen ikke ble initiert av tips fra klagers motpart eller andre, men av rutinemessig søk i tingrettens berammingsliste. Redaksjonen skriver at klagers motpart, i motsetning til klager, lot seg intervju i forbindelse med artikkelen, og at klager ikke i ettertid kan «beklage seg over at hennes versjon av saken og hennes argumenter ikke ble undergitt den dekning hun nå mener den burde hatt.»

Igjen gjør redaksjonen rede for forespørlene som ble rettet til klager før publiseringen av første påklagede artikkel. Kapital viser til sitatet fra klagers advokat som ble gjengitt i artikkelen. Siste setning i dette sitatet var:

«Ut over det ønsker de saksøkte ikke å kommentere saken, siden den står for retten.»

I redaksjonens øyne viser setningen at klager og hennes advokat var kjent med at Kapital ønsket kommentarer til flere forhold rundt saken. Følgelig mener redaksjonen det er feil at klager ikke fikk reell mulighet til samtidig imøtegåelse. Etter redaksjonens syn ble alle sterke

² Sekretariatets strukturering. Avsnittet er sammensatt av argumentasjon fra flere sider i tilsvardsdokumentet.

beskyldninger av faktisk art forelagt klager og hennes advokat i god tid før publisering (se utfyllende beskrivelse av kommunikasjon i redaksjonens andre tilsvarende, sekr. anm.)

Videre skriver redaksjonen følgende om første påklagde publisering:

«Når det gjelder Reiss-Andersens påstand om at 'artikkelen etterlater et inntrykk av at jeg ikke gjør opp regningene mine,' vil Kapital poengtere at dette er noe vi aldri har skrevet. Det vi derimot har skrevet, og som er helt riktig, er at 'Kapital er kjent med at de saksøkte argumenter for ikke å gjøre opp regningene er at selskapet som var leietager, er avvirket. R-A Kontordrift ble slettet fra foretaksregisteret i fjor.'»

Når det gjelder det å skjelne mellom person og selskap i omtalen, skriver redaksjonen:

«Reiss-Andersen synes å misforstå forskjellen mellom jusen og journalistikken. Det er helt normalt i finansjournalistikken [...] å omtale de personene som står bak/eier selskapene [...] selv om det handler om et selskap hvor de bare er passive aksjonær og har andre til å ivareta sine interesser gjennom styreverv og stillinger som administrerende direktør. Her er det imidlertid ikke snakk om at Reiss-Andersen bare hadde en passiv rolle. Hun var styreleder/leder for avviklingsstyret og direkte ansvarlig da avtalebruddet inntraff.»

Redaksjonen avviser igjen at bildebruken var usaklig, og skriver:

«For det første er lignende bilder av Reiss-Andersen bak Nobelkomiteens talerstol brukt til å profilere henne i mange andre sammenhenger enn den opprinnelige [...] Det fremstår derfor som presseetisk inkonsekvent om bildene fra Nobelkomiteens talerstol kan brukes i en positivt vinklet reportasje, men ikke i en mer kritisk artikkel. [...] Videre fremstår bildet som nøytralt, det er av nyere dato og Reiss-Andersen er respektabelt fremstilt på det. Det kan ikke sies å være belastende eller krenkende for avbildede, og derfor kan det heller ikke rammes av den aktsomhet pkt. 4.10 er satt til å ivareta. Bildet har dessuten en klar nyhetsmessig relevans i tråd med hovedbudskapet i teksten. At lederen for Nobelkomiteen har blitt saksøkt og må møte i en offentlig rettssak hvor hun risikerer å måtte betale et større beløp i erstatning, er åpenbart en sak av offentlig interesse.

Når det gjelder artikkelens omtale av tidligere forhold, skriver redaksjonen:

«Tekstene er tatt med for å minne leseren om kjente saker som hun har deltatt i som advokat og plassere henne i medielandskapet, og ikke noe av det vi skriver er feil eller mer kritisk enn det som tidligere har vært omtalt flere andre steder. Her ber vi PFUs medlemmer se nøye på hva som faktisk står i den innklagede artikkelen, bl.a. om hennes rolle i Valla-saken [...] Uansett er det ikke snakk om sterkt kritikkverdige påstander mot Reiss-Andersen som utløser samtidig imøtegåelse. På samme måte kan heller ikke referatet av Morten Furuholmen-saken karakteriseres som 'utelukkende svertende' eller med 'meget lavt presisjonsnivå'. Påstanden om 'meget lavt presisjonsnivå' slenges ut også her uten at Reiss-Andersen greier å påpeke en eneste feil ved deknningen, og det av én grunn: Alt som står der er riktig. Passasjen om Furuholmen-saken avsluttes med en omtale av Advokatforeningen og Tilsynsrådet for advokatvirksomhet som støtter Reiss-Andersens syn på saken og som balanserer deknningen godt [...] Det er snakk om løse 'påstander' mot bransjen som ikke er direkte rettet mot Reiss-Andersen, og det forekommer ikke sterke angrep av faktisk art. Motforestillingene kommer tydelig med, og sammenlignet med konkrete karakteristikk som 'Norges verste nettmobber', som PFU konkluderte med at ikke utløste samtidig imøtegåelse, fremstår omtalen her som mild.»

Kapital avviser også å ha brukt ordet «krangle» på utilbørlig vis i omtalen.

Tilsvaret til utvidet klagegrunnlag

Redaksjonen avviser også at den brøt god presseskikk i forbindelse med den andre påklagde publiseringen, som omtalte tingrettens dom. Kapital fremholder at det ikke er noe motsetningsforhold mellom innholdet i dommen og det Kapital har skrevet. Selv om klager vant frem i retten, betyr ikke det «at det ikke foreligger kritikkverdige eller ulovlige forhold i saken», skriver Kapital. I den forbindelse viser redaksjonen til at dommen slår fast at R-A Kontordrift AS har misligholdt kontraktsforpliktelser. I tillegg gir Kapital eksempler i sitt siste tilsvarende på at retten påpekte kritikkverdige forhold ved klagers selskap.

Redaksjonen viser til at klager gjennom sin advokat fikk samtidig imøtegåelse til Ringnes' beskyldninger. Redaksjonen kan ikke se at den kan bebreides for hvordan Ringnes uttalte seg, eller for at Ringnes uttalte seg mer utfyllende om krangelen enn det klager og hennes advokat valgte å gjøre. Kapital anfører for øvrig at tidsskriftets eneste egeninteresse i saken, er å fremstille saken så rettferdig og korrekt som mulig.

Kapital mener det er av offentlig interesse at det er nettopp Nobelkomiteens leder som har vært involvert i en sak der det, jamfør dommen, er blitt gitt feil informasjon til regnskap og revisor. Kapital mener at artikkelens bildebruk må ses i sammenheng med dette, og skriver:

«Bildet er dessuten tatt i en høyst offentlig sammenheng [...] omtrent samtidig med at millionkrangelen med Ringnes eskalerte.

Avslutningsvis argumenterer redaksjonen for at det med dommen er påvist at klager er ansvarlig for flere konkrete lovbrudd. Videre skriver Kapital:

«Skal allmennheten ta stilling til om hvorvidt de har tillit til Reiss-Andersen som leder av Nobelkomiteen, hvor hun er indirekte valgt av folket, er det viktig at media ikke bare publiserer 'glansbilder' av henne i portrettintervjuer etc, men at media også tar ansvar for å bringe til torgs de sakene hvor hun har opptrådt kritikkverdig.»

Redaksjonen stiller seg for øvrig undrende til klagers forklaring på hvorfor hun ikke har svart på tilbudet om minnelig løsning. Kapital viser til at de kontaktet klager flere ganger, og at de fikk bekreftet fra klagers sekretær at klager leste mailene sine hver dag.